

JOSEP GIL I RIBAS. BIOGRAFIA

Josep Gil i Ribas va néixer a Reus el 12 de setembre de 1928. L'estiu del 1937 es va traslladar amb la família a Alforja, on va passar els anys de la guerra. El gener del 1940 va ingressar al Seminari de Tarragona, on va estudiar fins als 18 anys.

El 1947 va ingressar a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma, per a cursar els estudis de Teologia; també va estudiar al Pontifici Institut de Música Sacra. Van ser companys seus Concordi Bonet Rosselló i Joan Martí Alanis, de l'arquebisbat de Tarragona, i Antoni M. Oriol Tataret, del bisbat de Vic. El 1950 va passar l'estiu al Seminari de Salzburg, on va fer amistat amb Karl Wolfgang Müller, de Paderborn, Alemanya, on va viatjar l'estiu del 1951. Probablement, en aquells anys, les seves estades a Àustria i a Alemanya van afavorir l'obertura de ment que sempre l'ha caracteritzat.

Va ser ordenat prevere a Roma el dia 11 de març de 1951. Es llicencià en Teologia a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma el mes de juny de 1951. El mes d'octubre del mateix any 1951, el cardenal Don Benjamín de Arriba y Castro el va voler al seu costat com a "familiar".

El 1952 va ser destinat a Valls, on va ser vicari de la parròquia del Carme, professor de Formació Religiosa a l'Institut de Valls i als "caputxins" (Monges Vedrunes), i consiliari d'Acció Catòlica. Va organitzar colònies al refugi de Miramar, excursions, viatges i festes juvenils, va dirigir la coral "Aroma Vallenca", va compondre la música dels Pastorets de Valls, va muntar un esbart, etc. Els feligresos de Valls recorden que va ser un "revolucionari" i que va obrir molt els horitzons.

El 1958 va treure les oposicions a organista de la catedral i va anar a viure a Tarragona, on va residir durant 23 anys. Vicari de la parròquia de Sant Francesc de Tarragona (1959), capellà de les monges carmelites de "la Vetlla" (durant 11 anys), Director Espiritual de l'Institut Martí i Franquès de Tarragona durant un curs (1959-1960), i professor de religió d'aquest Institut (1960-1972). Els seus exalumnes el recorden com un professor absolutament diferent dels altres; els seus mètodes didàctics eren únics: acudits, recursos teatrals i situacions divertides; i el contingut de les seves classes significava una obertura de portes i finestres.

Sens dubte, Josep Gil i Ribas pertany a la generació que va sintonitzar positivament amb Concili Vaticà II, amb totes les conseqüències. Tota la trajectòria de mossèn Gil testimonia aquesta sintonia amb el Concili II del Vaticà. Malgrat això, Josep Gil no ha renunciat a fer una anàlisi crítica dels textos d'aquest Concili.

El 1962 va començar a donar classes al Seminari de Tarragona. Aquest mateix any, va entrar en contacte amb moviments especialitzats i es va amarar d'escriptors i teòlegs com Schillebeeckx, Daniélou i Congar, que inspiraren la seva actuació. El 1964 va iniciar la JARC (moviment de joves de pobles i comarques) i la JIC (moviment de joves de context urbà, no específicament obrers) a la diòcesi de Tarragona.

Sempre amb una actitud positiva –que perdura fins avui- en la vida i davant els problemes, va organitzar Setmanes de Joventut (1966) a pobles i ciutats, i va crear el Club de Joves de Tarragona (1967), que en aquella època de dictadura va representar un espai de llibertat. Reunions, excursions, misses a l'aire lliure, coral Boixerica, mims, trobades de parelles (que un cop casades van continuar amb les reunions dels “Equips de la Mare de Déu”), etc.

“El Club de Joves fou una associació nascuda a Tarragona (...) per promocionar la cultura, l'oci i la formació dels seus socis, preceptivament joves, i, encara que no hi constés als estatuts - perquè certes coses no es podien proclamar ni dir en veu alta- , per ajudar a reivindicar els valors democràtics de la societat, tan bandejats en aquell temps. Es pot dir, doncs, que fou el primer moviment associatiu que sorgí a Tarragona durant el franquisme amb voluntat resistent, ja que tot el que duia a terme ho feia amb visió catalana (...). Les característiques del Club el feren ser sospitós als ulls del Règim i per això estava vigilat. Però la protecció de l'Església i el tacte de les persones que el dirigiren permeteren superar els esculls governatius.”

Així doncs, entre els anys 1959 i 1969, Josep Gil es va dedicar plenament a la formació del jovent: atenció als seminaristes, a l'alumnat de l'institut i als nois i noies d'Acció Catòlica. Durant aquells anys, la joventut de la diòcesi de Tarragona es va beneficiar de la capacitat d'evolucionar de mossèn Gil, de la seva actitud de recerca permanent, de la seva llibertat i del seu entusiasme incansable. Com ha escrit ell mateix:

“Gosaria dir que la meva actuació (...) estava inspirada en una comprensió de Jesucrist i de l'Església que no sempre (...) coincidien plenament amb les directrius establertes, especialment amb les del “nacionalcatolicisme”. Jo portava un bagatge teològic procedent de la Roma de Pius XII (...), però a partir dels anys seixanta vaig descobrir una literatura –teològica i no teològica- simultàniament a un cinema, una música i un art que m'obrien nous horitzons: bàsicament, la literatura francesa i, encara que menys, l'alemanya (...). I fou aquesta “segona taula” la que va alimentar el meu esperit de renovació que, un cop arribat el concili Vaticà II, va assolir cotes ni somiades.

(...) em sembla que no m'erro (...) si dic que la gent que em sentia s'adonava que emetia un esperit i un aire de llibertat i de recerca sense límits i això en tots dos àmbits: el de la religió i el de la política.”¹

El 1969, va ser invitat com a professor a la Facultat de Teologia, però el cardenal de Arriba y Castro no li va donar permís per anar-hi. Va ser l'any de consolidació de les misses de joves a Tarragona i a Salou: a la parròquia de la Trinitat (dissabtes al vespre), a la capella de l'hospital de Santa Tecla i a la parròquia de Sant Ramon de Salou (diumenges al migdia), i als Caputxins (diumenges a la nit).

“Si haguéssim de valorar l'encert (de les “misses de joventut”) per l'assistència, hauríem de dir que foren una troballa més que excel·lent; crec, però, que més enllà del nombre, s'han de valorar els efectes que produïen com a celebracions d'una fe que necessitava un rejuveniment urgent.”²

El 1970 també va donar classes als col·legis de “la Vetlla” i de “l'Ensenyança”. El 1971 va ser nomenat Rector de la Parròquia de Sant Pau de Tarragona, amb un equip format pels mossens Mitjans, Gual i Tomàs. Hi exercí de Rector durant onze anys. Creia fermament en la responsabilitat dels laics dins l'Església, i que el futur de la fe cristiana i de l'Església requeria “fer comunitat”, una comunitat que s'eixamplava més enllà dels joves. La tasca que va dur a terme a la parròquia, inspirada en la idea de “la parròquia, comunitat de comunitats”, va consistir principalment en l'assistència i l'animació cristiana de grups d'adults que es reunien quinzenalment o mensualment.

Mossèn Gil i aquell l'equip de mossens van aportar a Sant Pau la seva concepció de com havia de ser una autèntica parròquia en temps postconciliars. Es va treballar de valent fins aconseguir que aquell espai, que fins aleshores era només un temple, comptés amb locals, els necessaris per a poder portar a la pràctica, i de forma digna, tots els serveis que una parròquia ha de prestar: catequesi d'infants, de joves i d'adults, preparació per als diversos sagraments, Càritas parroquial, acollida de les persones, atenció al manteniment del temple i de les celebracions litúrgiques, etc. Fins a disposar dels amplis locals que ara existeixen, es van utilitzar unes estructures provisionals, molt modestes, però que van fer un gran servei. Es volia fer una autèntica comunitat parroquial, corresponsable en el funcionament de la parròquia. Calien, i es van fer, uns serveis d'economia i uns serveis d'atenció a la societat que envolta la parròquia, amb acollida de persones i d'entitats de tota mena.

¹ GIL I RIBAS, “Pròleg” a ROVIRA I GÓMEZ, S.-J., *op. cit.*, p. 10.

² *Ibid.*

El 1972 es va produir el relleu de l'arquebisbe a Tarragona i va arribar el Dr. Pont i Gol. Els canvis a l'arquebisbat es van notar ben aviat.

El 1972, Josep Gil i Ribas va deixar de ser professor de religió a l'Institut Martí i Franquès de Tarragona i va passar a ser professor ordinari d'Escatologia a la Facultat de Teologia, a Barcelona. El 1973 va publicar *Signes de pertinença a l'Església*. Potser i ja des d'aleshores la seva vocació teològica principal ha estat l'ecclesiologia. Posteriorment, va anar eixamplant el seu interès a gairebé totes les matèries teològiques clàssiques: cristologia, mariologia, antropologia, etc., i també a les branques més noves i específiques: teologia de la religió, recepció de la teologia feminista.

Entre el 1974 i el 1977 va donar classes d'Escatologia a la Universitat de Deusto. El 1977 va impulsar la creació de l'Institut de Teologia de Tarragona, i en va ser nomenat director.

Josep Gil i Ribas no ha separat mai la teologia del servei com a prevere, i ha volgut "mantenir l'equilibri i la mútua fecundació entre treball acadèmic i treball pastoral".³ Ell mateix⁴ ha manifestat que, entre altres coses, la teologia, alhora que l'ha dut a la vora del Misteri (Déu amagat) i l'ha ajudat a fer pregària de lloança i de contemplació, li ha revelat l'home i la dona en profunditat i l'ha ajudat a situar-se en l'Església: la teologia li ha donat una gran dosi de llibertat i l'ha fet incòmode, però li ha permès ser-hi (en l'Església) al seu aire i de manera responsable. Una de les constants de mossèn Gil és la seva total fidelitat a l'Església.

L'any 1975, a proposta seva, i amb l'impuls decidit de l'arquebisbe Dr. Pont i Gol, es va constituir el Secretariat Diocesà de Justícia i Pau de Tarragona, el tercer de Catalunya, a pocs mesos de la creació del de Girona. Va ser fruit de diverses reunions celebrades a la parròquia de sant Pau, i responia al desig d'implicar els laics en els temes socials i polítics considerats fronterers: Pau, Drets Humans, Justícia, etc., en la línia marcada pel Concili Vaticà II i especialment per *Gaudium et Spes*. Des del primer moment va quedar clar que el protagonisme corresponia als laics, i, a diferència d'alguns Secretariats europeus, el de Tarragona sempre ha estat dirigit per laics. S'ha reconegut sempre la seva autonomia respecte a la jerarquia, tot i ser un organisme de l'arquebisbat i amb un Delegat episcopal. Havia de ser una veu de l'Església, no una veu dels bisbes, i així ha estat.

Mossèn Gil va ser el primer Delegat d'aquest Secretariat Diocesà de Justícia i

³ GIL I RIBAS, J., "La meua experiència del Col·lectiu de Dones en l'Església", a *Una historia necessària. Col·lectiu de Dones en l'Església 25 anys (1986-2011)*, Barcelona, Viena Edicions, 2011, p. 281.

⁴ Intervenció oral en les Jornades de l'Associació de Teòlegs Catalans celebrades a Sant Andreu de Llavaneres el 30 de desembre del 1997.

Pau, i amb ell es crearen els Estatuts, se celebraren Assemblees, es crearen Comissions, i s'establiren llaços fraternals amb els Secretariats catalans i amb la Comissió General, en un treball permanentment coordinat. En moments molt difícils (final de la dictadura, primers anys predemocràtics) es van defensar els drets humans, individuals i col·lectius, es demanà amnistia, democràcia i restabliment de l'autonomia del nostre poble, i es va lluitar contra la pena de mort i a favor de l'objecció de consciència. I es començà a parlar del cardenal Vidal i Barraquer, tot demanant el retorn de les seves despulles.

El 17 de juny del 1981, va ser nomenat canonge de la catedral de Tarragona (encara que va demanar la renúncia al cap d'un any). El bisbe Pont i Gol li va regalar un llibre (*Converses radiofòniques*) amb una dedicatòria manuscrita que reflecteix força bé el tarannà i les aportacions de Josep Gil - i també els de l'autor de la dedicatòria- a la diòcesi:

“Al molt estimat Mn. Gil, prevere d'esforç inesgotable al servei de la nostra Església Local i de la comunió amb tota l'Església catalana. Ara vull fer esment de tot el que li deu el nostre tot just nascut Consell Diocesà de Pastoral. Mn. Gil: li heu ensenyat a donar el primer pas. Gràcies. Us les dono escrivint-ho en aquest llibre, record de les meves noces d'or, i ho escric el dia que, amb tanta satisfacció meva, us he vist Canonge de la nostra Seu”

El 1982, va ser nomenat Rector de la parròquia de Sant Joan Baptista de El Catllar. Va iniciar una primera etapa de sis anys en aquesta parròquia. Va dinamitzar la vida de la comunitat parroquial i va promoure projectes religiosos i culturals, entre altres: constitució de la Coral Sant Nicasí (1982), de la qual va ser director; construcció de sengles locals per a la catequesi i per als joves, respectivament (1983); i rehabilitació integral de l'interior del temple parroquial (1986-1990).

El mateix any 1982 va defensar la seva tesi doctoral, preparada a la Facultat de Teologia de Münster i dirigida pel professor Dr. Josep M. Rovira Belloso, *La benaurança del cel i l'ordre establert*. El 1984 va publicar la tesi i el Tractat d'Escatologia. Començava així una etapa fecunda en publicacions teològiques, iniciada el 1973, que ha continuat fins avui.

Entre el 1985 i el 1986 va passar onze mesos a Colòmbia, invitat pel prevere i professor universitari Dr. Bernardo Escobar Gómez. Va donar classes a la Universitat de San Buenaventura de Cali. Va publicar diverses obres en aquesta Universitat. Va realitzar diverses tasques pastorals, especialment activitats amb el grup de joves de la Parròquia de Nuestra Señora de Lourdes, de Palmira. Va viure de prop la construcció d'un menjador social a Palmira i d'un menjador per a nens necessitats a El Cerrito. Va tornar dues vegades més a Colòmbia, el 1992 i el 1995 (Seminari de Palmira). El contacte amb la

religiositat popular de les classes més pobres de Colòmbia, el va fer evolucionar en la valoració de la religió: Josep Gil superarà la dicotomia entre religió i fe.

El 1988 va ser nomenat rector de la parròquia de Sant Joan de Reus. Entre altres actuacions que van dinamitzar aquella comunitat, va impulsar la construcció i la creació, en l'espai que ocupaven uns locals degradats de la parròquia, de la Residència Universitària i de la Fundació Sant Joan, destinades a l'acolliment i a l'animació cultural i religiosa de joves estudiants.

El curs 1991-1992 va ser escollit vice-degà de la Facultat de Teologia de Catalunya. Va treballar en la projecció de la Facultat cap a Europa i en el terreny de la interdisciplinarietat; en concret, va afavorir les relacions amb l'Institut Catòlic de Tolosa de Llenguadoc, amb l'Institut Catòlic de Lió i amb la Facultat de Teologia Catòlica de Tubinga. Va impartir classes d'Escatologia en el centre esmentat de Tolosa, i va participar en nombrosos congressos internacionals de Teologia i Pastoral (a Frankfurt, a Würzburg, a Lovaina, a Paderborn, a Tubinga, i a altres ciutats). Com a vici-degà, va viure de ple i fins a les últimes conseqüències els esdeveniments de la celebració dels 25 anys de la Facultat de Teologia.

Va donar cursos i va impartir conferències en Instituts i Escoles de Teologia de Barcelona, Tarragona, Lleida, Tortosa, Manresa, La Seu d'Urgell, etc. També va participar com a teòleg en diversos programes de televisió.

El 1996 va ingressar com a Acadèmic Numerari de la Reial Acadèmia de Doctors. En el discurs de contestació al discurs d'ingrés, David Jou i Mirabent deia:

“...vull subratllar com em plau que el nou Acadèmic que ve a enriquir els nostres efectius sigui un teòleg. Són precisament els teòlegs alguns dels lectors i interpel·ladors més profunds dels científics en els punts en què la ciència intenta establir conclusions generals, incidir en la cultura i en la reflexió, i entroncar-se en la continuïtat del pensament humanístic. Per això, la seva presència en aquesta Acadèmia ajudarà, amb el seu estímulo i la seva crítica, a les tasques de relació entre ciència i humanitats que s'esperen, entre d'altres, de la nostra activitat.

(...)

En incorporar-lo a la Reial Acadèmia de Doctors, ens enriqueim (...) amb un investigador actiu, molt atent als signes dels temps, del

nostre temps, que serà capaç d'informar-nos i de fer-nos reflexionar sobre la teologia d'avui.”⁵

La nit de Santa Llúcia del 1999 va rebre el premi “Joan Maragall” per l’obra *L’esperança que no mor*.

L’11 de març del 2001 va celebrar els seus 50 anys de prevere. L’any 2003 va tornar com a Rector a la parròquia de El Catllar, on resideix i actua, ara com a adscrit.

L’any 2007 va cessar la seva activitat acadèmica regular, realitzada a la Facultat de Teologia de Catalunya, a l’Institut Superior de Ciències Religioses Sant Fructuós, i als Instituts Superiors de Ciències Religioses de Barcelona i de Vic; encara que continua impartint classes i cursets esporàdicament.

Lluny d’abandonar la seva tasca pastoral i teològica, ha intensificat l’animació de grups de reflexió i de grups de pregària. Dirigeix unes sessions de “Teologia a l’abast” a El Catllar. I entre el 2009 i el 2013 ha publicat els deu volums⁶ de la *Història del Pensament Cristià*. Escriu setmanalment un article a *Notícies Tarragona*.

Entre les qualitats de Josep Gil i Ribas destaquen especialment la seva capacitat d’evolució amb els signes dels temps, la seva actitud desmitològica, la seva disposició a anar sempre més lluny, i la seva intel·ligència comprensiva i relativitzadora, que no perd mai de vista la complexitat. Invita a trencar esquemes i a superar barreres sense por, tant en el terreny del pensament com en el de l’acció. En resum, el podríem qualificar d’home lliure i compromès amb les persones, amb l’Església i amb el món.

Amb motiu de la publicació del darrer volum de l’obra *Història del Pensament Cristià*, el Secretariat Diocesà de Justícia i Pau de Tarragona ha volgut promoure un reconeixement a la trajectòria de renovació de la reflexió teològica que ha realitzat Josep Gil i Ribas, des del nucli de la fe i en contacte permanent amb la vida concreta de les persones.

⁵ JOU I MIRABENT, D., “Discurs de contestació”, al discurs d’ingrés a la Reial Acadèmia de Doctors de Josep Gil i Ribas. A *L’aventura del pensament teològic*, Barcelona, Reial Acadèmia de Doctors, 1996, pp. 69-70.

⁶ “Gil ens ofereix una obra molt ben estructurada sobre una temàtica de dimensions universals (...). Si donem un repàs a les nostres biblioteques especialitzades de teologia, hem de recular molts anys per trobar una obra amb què es pugui comparar. Ja ara penso en la *Dogmàtica* de M. Schmaus (6 vols., en 13 toms, amb un total de 4.100 pp.) o la *Dogmàtica Eclesial* de Karl Barth, de 4 vols., 14 toms i unes 9.000 pàgines de text.” CASTANYÉ, J., “Recensió JOSEP GIL, *Història del pensament cristià*, 10 vols., Valls; Cossetània edicions, 2010 i següents”, a *Revista Catalana de Teologia*, núm. 37/2 (2012), p. 721.

BIBLIOGRAFIA

Llibres

Signes de pertinença a l'Església, Tarragona, Arquebisbat de Tarragona, 1973. (Reedició a Barcelona, Claret, 1987).

La benaurança del cel i l'ordre establert. Aproximació a l'escatologia de la Benedictus Deus, Barcelona, Facultat de Teologia- Herder, 1984.

Els nostres morts no envelleixen. Escatologia cristiana, Barcelona, Facultat de Teologia- Herder, 1984.

Dios, hombre, mundo, Cali, Universidad de San Buenaventura, 1987.

Pentateuco y Narrativos, Cali, Universidad de San Buenaventura, 1987.

Fe y Revelación, Cali, Universidad de San Buenaventura, 1987.

De la "nosa" a la "nostàlgia" de Déu. Estudi teològic sobre la religió, Barcelona, Facultat de Teologia- Herder, 1992.

Evangelí i home d'avui, Barcelona, Claret, 1994.

Escatologia cristiana, Barcelona, Facultat de Teologia- Herder, 1994.

Cartes a Laura. Quan la mort toca de prop, Barcelona, Claret, 1995.

Mariologia, Barcelona, Facultat de Teologia de Catalunya, 1995.

L'aventura del pensament teològic, Barcelona, Reial Acadèmia de Doctors, 1996.

Una joiosa experiència eclesial. Assaig d'una anàlisi teològica del Concili Provincial Tarraconense, Tarragona, Institut Superior de Ciències Religioses, 1996.

Antropologia teològica, Barcelona, Institut de Ciències Religioses, 1998.

Jesús, Fill de Déu i germà dels homes, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat – Institut Superior de Ciències Religioses “Sant Fructuós”, 1998.

Historia de la Santíssima Virgen María, volum IV, Datafilm, Pamplona, 1998.

El mil·lenarisme, un excés malaguanyat, Barcelona, Facultat de Teologia de Catalunya, 1999.

L'esperança que no mor, Barcelona, Cruïlla – Fundació Joan Maragall, 2001.

Al principi hi hagué la dona. Un assaig de recepció teològica del feminisme, Barcelona, Claret, 2002.

Santa Maria dins l'any litúrgic, Barcelona, Centre de Pastoral Litúrgica, 2006.

La divinització de Jesús de Natzaret. Història del pensament cristià, 1. Valls, Cossetània, 2009.

Cristianisme i cristiandat. Història del pensament cristià, 2. Valls, Cossetània, 2009.

Un món que comença de nou. Història del pensament cristià, 3. Valls, Cossetània, 2010.

La sacralització del poder. Història del pensament cristià, 4. Valls, Cossetània, 2010.

De la "mort de Déu" a la discreta elegància del Ressuscitat. Història del pensament cristià, 9. Valls, Cossetània, 2010.

El desafiament de la laïcitat. Història del pensament cristià, 10. Valls, Cossetània, 2010.

Primera emancipació del pensament cristià. Història del pensament cristià, 5. Valls, Cossetània, 2011.

Un univers construït per la raó. Història del pensament cristià, 6. Valls, Cossetània, 2011.

Segona emancipació del pensament cristià. Història del pensament cristià, 7. Valls, Cossetània, 2012.

Que creguin, de grat o per força. Història del pensament cristià, 8. Valls, Cossetània, 2013.

Articles i altres escrits

"Futur de Déu i autonomia humana", *Qüestions de vida cristiana*, núm. 80 (1976), pp. 21-48.

"El desafiament ecològic. Un interrogant a la teologia", *Revista Catalana de Teologia*, núm. VI/1 (1981), pp. 89-126.

"Les categories subjacents a la "Benedictus Deus", *Revista Catalana de Teologia*, núm. VIII/1 (1983), pp. 113-166.

"Les categories subjacents a la "Benedictus Deus", II. La visió de Déu, *Revista Catalana de Teologia*, núm. VIII/2 (1983), pp. 359-396.

“Les categories subjacents a la “Benedictus Deus”, III. La “Fides Ecclesiae” i l’”ara mateix” dels benaurats, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XIX/2 (1984), pp. 365-400.

“Teologia de la religió (I)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XII/2 (1987), pp. 337-411.

“Teologia de la religió (II)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XIII/1 (1988), pp. 59-114.

“Teologia de la religió (i III)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XIII/2 (1988), pp. 315-364.

“L’Encarnació en l’Església”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XV/2 (1990), pp. 307-341.

“Una proposta de teologia feminística (I)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XX/2 (1995), pp. 307-343.

“Una proposta de teologia feminística (i II)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXI/1 (1996), pp. 81-116.

“Història de la teologia i teologia de la història”, a *Fe i teologia en la història. Estudis en honor del Prof. Dr. Evangelista Vilanova*, Barcelona, Facultat de Teologia de Catalunya- Istituto per le Scienze Religiose (Bolonya)- Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1997.

“Aproximació a l’antropologia subjacent al Concili Provincial Tarraconense”, *Qüestions de Vida Cristiana*, núm. 188 (1997), pp. 78-89.

“D’una llar evangelitzada a una llar evangelitzadora (I)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXII/1 (1997), pp. 91-116.

“D’una llar evangelitzada a una llar evangelitzadora (i II)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXII/2 (1997), pp. 307-347.

“El concepte d’Església subjacent a les resolucions del Concili”, *Quaderns de Pastoral*, núm. 158 (1997), pp. 21-34.

“Nota bibliogràfica. La “Summa Theologiae” de Adolphe Gesche”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXIII/1 (1998), pp. 225-230.

“El testimoniatge del P. Evangelista Vilanova”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXIII/2 (1998), pp. 511-516.

“Feminisme, Mariologia, sexualitat”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXIV/2 (1999), pp. 461-499.

“Els itineraris de la Humanitas”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXV. La Humanitat a la recerca de Déu. Miscel·lània en homenatge al prof. Dr. Josep M. Rovira Belloso (2000), pp. 385-403.

“La mujer y la liturgia”, *Fhase*, núm. 243 (2001), pp. 201-219.

“La cuestión de la visión beatífica, ¿una cuestión política?”, a *Escatología y vida cristiana*, Pamplona, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Navarra, 2002, pp. 555-565.

“El debat medieval sobre la visió beatífica. Noves aportacions (I)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXVII/2 (2002), pp. 295-351.

“El debat medieval sobre la visió beatífica. Noves aportacions (II)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXVIII/1(2003), pp. 135-196.

“El debat medieval sobre la visió beatífica. Noves aportacions (i III)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXVIII/2 (2003), pp. 325-351.

“Aproximació a l’adopcionisme de Feliu d’Urgell”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXIX/2 (2004), pp. 335-395.

“Ramon Torrella Cascante (Olesa de Montserrat, 1923-Tarragona, 2004)”, *Revista Catalana de Teologia*, núm. XXX/1 (2005), pp. 203-216.

“Encarnació i escatologia”, *Qüestions de vida cristiana*, núm. 219 (2005), pp. 43-64.

“L’esperança intramundana i el Regne de Déu”, a *Les darreries. Fi de la vida i fi del món*, Barcelona, Cruïlla – Fundació Joan Maragall, 2006, pp. 11-32.

“Una cristologia des de l’home Jesús de Natzaret”, a CERVERA I VALLS, J. (Coordinador), *Jordi Llimona, rebel i fidel*, Barcelona, Ed. Mediterrània, 2007, pp. 271-299.

“El silenci fecund d’un camp gebrat. Homenatge als màrtirs tarragonins (21.1.259-21.1.2009)”, a *El Pregó*, núm. 357 (2009), pp. 4-5.

“Introducció”, a *Pensament cristià i Catalunya. Joan Maragall, Carles Cardó, Joan B. Manyà, Bartomeu Xiberta*, Barcelona, Facultat de Teologia de Catalunya- Pòrtic, 2009, pp. 9-87.

“El pensament teològic de Carles Cardó i Sanjuan”, *Quaderns de Vilaniu*, núm. 55 (2009), pp. 21-29.

“En la mort d’un amic, el bisbe Joan, pastor i humanista”, a *El Pregó*, núm. 376 (2009), pp. 4-5.

“Pròleg”, a ROVIRA I GÓMEZ, S.-J., *El Club de Joves [1965-1976]. El ressorgiment de la cultura catalana i catalanista a Tarragona*, Tarragona, Cercle d’Estudis i Socials Guillem Oliver, 2010, pp. 9-11.

“La meva experiència del Col·lectiu de Dones en l’Església”, a *Una història necessària. Col·lectiu de Dones en l’Església 25 anys (1986-2011)*, Barcelona, Viena Edicions, 2011, pp. 279-282.

“Discurs de contestació”, a GIL I LAFUENTE, J., *Una esperanza para la recuperación económica del Trabajo*, Barcelona, Reial Acadèmia de Doctors, 2011, pp. 47-55.

“Pròleg. Diàleg filosòfico-religiós entre Serrahima i Pedrolo”, a SERRAHIMA, M. – DE PEDROLO, M., *Crítica literària i debat religiós. Epistolari*, Edició a cura de Josep Poca, Lleida, Pagès Editors, 2012, pp. 27-45.

“Pensar la fe des de la frontera”, a *La transformació del món després de la crisi. Una anàlisi polièdrica i transversal*. Barcelona, Reial Acadèmia de Doctors, publicació en format digital www.reialacademiadoctors.cat, 2012, pp. 244-262.